

Ur *Internationalen* nr 15 2009

Per Olof Mattson

Den som inte lär av historien, är dömd att upprepa den

I *Internationalen* nr 34 2007 recenserade jag Åke Kilanders bok om den svenska Vietnamrörelsen (*Vietnam var nära: En berättelse om FNL-rörelsen och solidaritetsarbetet i Sverige 1965–1975*). När Kilander presenterade boken på Socialistiskt forum i Stockholm hösten 2008 lovade han att återkomma till den kritik som riktats mot boken. Det löftet har nu infriats i *Clarté* nr 4 2008: under rubriken ”Svartmålning av Vietnamrörelsen” tillrättavisar Kilander mig, Kjell Östberg och Per-Åke Westerlund. Det finns dock ingen poäng med att upprepa kritiken för den som inte vill förstå, men ett par kommentarer är på sin plats.

Kilander har helt missförstått kritiken. Det handlar inte om att maoisterna i KFML och *Clarté* manipulerade och fifflade för att dominera FNL-rörelsen, även om det finns sådana exempel. Kritiken handlar i första hand om den politiska linje som maoisterna drev.

Solidariteten med vietnamesernas kamp mot USA och dess lydregim i Saigon, i vilken maoisterna gjorde mycket goda insatser, fick hela tiden kompromissa med den politik som fördes av regimen i Peking. När den politiken hamnade i konflikt både med vietnamesernas kamp och med framväxten av en revolutionär rörelse i Sverige, fick de kinesiska ledarnas politiska behov företräde. Konsekvensen blev att maoisterna försökte, främst med politiska medel, men även på andra sätt, minimera de revolutionära och socialistiska inslagen i solidaritetsrörelsen.

Maoisterna omvandlade slutligen FNL-rörelsen till att bli ett bihang till den socialdemokratiska regeringens utrikespolitik. En förutsättning för att lyckas var att kontrollera och om möjligt tysta kritiken från vänster. Vi är ganska många som kan vittna om deras ibland rätt hårdhänta försök att tysta solidaritetsrörelsens vänster.

Kilanders påstående att ”FNL-rörelsen ägnade sig aldrig åt åsiktskontroll eller angiveri” kan bara bemötas med ett hånskratt från oss som var med. FNL-rörelsens ledning uteslöt kamrater som inte skrev under på den ena eller andra beståndsdel i maoisternas politik. Andra fick stifta bekantskap med deras ordningsvakter när paroller som inte var ”godkända” fördes fram. I diverse sammanhang, som broschyren *Trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen*, Jan Myrdals tal, m.m., utpekades vi som agenter för CIA och andra säkerhetstjänster.

Min kritik handlar inte alls om att FNL-rörelsen var för bred. Den var tvärtom alldeles för smal – vänsterut. Maoisterna tog frivilligt på sig rollen att disciplinera en hel generation av radikala ungdomar. De trodde säkert att undertryckandet av vänstern, längs Maos krokiga vägar, skulle leda till världsrevolutionens seger. Det må vara dem förlåtet, men att inte ens idag – efter snart 40 år – kunna inse att resultatet blev det motsatta, att en bred radikaliserings i det svenska samhället avbröts i förtid, är en politisk bankruttförklaring.

Kilander och hans meningsfränder har dessutom mage att framhålla sin så kallade ”enhetsfront” som modell för nutida solidaritetsrörelser. Den modellen är lika förbrukad och hopplöst överspelad som maoismen i övrigt. Vänstern i solidaritetsrörelsen hade inget emot enhetsfronten i sig. Det *var* och *är* maoisternas tolkning av den, som vi vänder oss mot.

Per-Olof Mattsson

Lästips: För en annan kommentar till *Clarté*-artikeln, se [Martin Fahlgren: Vietnam var nära - Vem svartmålar vem?](#)